

Nr 584

Av herr Hedlund m. fl., om ändrade grunder för statsbidraget till skolmåltider.

(Lika lydande med motion nr 478 i Första kammaren)

Minskningen av statsbidraget till kommunernas kostnader för skolmåltidsverksamheten utgör ett av de många exempel vi har på en kraftig övervältring av samhällskostnaderna från staten till kommunerna. Nästan undantagsvis har dessa kostnadsövervältringar vidare skett på så sätt, att det är de skatteunderlagsmässigt sämst ställda kommunerna som drabbas värst.

Vad gäller skolmåltidsbidraget kan nämnas, att detta år 1948 utgjorde ca 70 procent av de totala kostnaderna, medan det belopp som för nästa budgetår föreslås utgå (16 milj. kr.) torde utgöra mindre än 10 procent av de verkliga kostnaderna.

Till detta bidrar såväl det förhållandet, att bidragsunderlaget inte anpassats efter den allmänna kostnadsstegringen (eller penningvärdeför-sämringen), som det att *staten* och inte de skattesvaga kommunerna tagit hela vinsten av den skatteutjämnings-effekt bidragsreglerna försetts med. Det sistnämnda har blivit följderna av att bidragsprocenten minskat i samma takt som det nominella skatteunderlaget i kommunerna ökat. Ökningen av det nominella skatteunderlaget har som bekant dock inte minskat utan snarare ökat klyftan mellan skattesvaga och skattekraftiga kommuner. Denna effekt skulle ha kunnat undvikas, om procentsatsen fastställdes i förhållande till skillnaden mellan resp. kommuners skatteunderlag och genomsnittsskatteunderlaget för samtliga kommuner och inte, som nu, i förhållande till skillnaden mellan resp. kommuners skatteunderlag och det fixerade beloppet 50 skattekrönor per invånare.

F. n. utgår statsbidraget med 0,2 procent för varje tiotal skatteören varmed kommunens skatteunderlag understiger 50 skattekrönor per invånare. Den ovan skisserade lösningen föreslogs i princip också av de sakkunniga för vissa statsbidrag på skolväsendets område (SOU 1958: 37). Trots upprepade framställningar från riksdagen, i följd för femte gången, har Kungl. Maj:t inte funnit anledning att föreslå någon ändring. Den formella motiveringen har hela tiden varit att frågan bör lösas i samband med behandlingen av 1958 års skatteutjämningskommittés förslag beträffande kostnadsfördelningen mellan stat och kommun i övrigt. Denna ut-

redning har nu ytterligare fördröjts i sitt arbete och har dessutom erhållit sådana tilläggsdirektiv att en lösning jämväl av frågan om återställande av kostnadsfördelningen beträffande skolmåltiderna inte torde rymmas inom den medelsram som angivits.

Det finns enligt vår uppfattning inga rättmätiga skäl att ytterligare förlänga kommunernas väntan på ett återställande av kostnadsfördelningen mellan stat och kommun för skolmåltiderna. I åtskilliga kommuner har man till följd av bidragsurholkningen och även det i övrigt stigande utdebiteringsbehovet funnit sig föranlåten att inskränka på skolmåltidsverksamheten eller vidtaga olika provisorier. För andra kommuner har skolmåltidsverksamheten av ekonomiska skäl inte kunnat införas.

De i SOU 1958: 37 angivna riktlinjerna för ett återställande av kostnadsrelationen mellan stat och kommun vad gäller denna verksamhet äger alltså sin aktualitet. Som en första etapp på vägen mot en rimligare kostnadsfördelning mellan stat och kommun föreslår vi därför att skolmåltidsbidraget för nästa budgetår måtte utgå med normalprocenten 25 samt att man därefter successivt höjer denna bidragsprocent till 50.

Därutöver föreligger enligt vår uppfattning skäl för en höjning av bidragsunderlaget i enlighet med skolöverstyrelsens petita från föregående år. I enlighet därmed skulle bidragsunderlaget i normalfallet höjas från nuvarande 70 till 90 öre per måltid, från 90 öre till en krona vid bespisningsenhet om högst två läraravdelningar samt från 85 öre till 1 kr. 25 öre, om måltiden serveras elev från annan kommun än skolkommunen.

De av oss föreslagna ändringarna kan för helt budgetår preliminärt beräknas uppgå till högst 48 milj. kr. Då 40 procent av statsbidraget erfarenhetsmässigt förskottas, blir utgiftsökningen för nästa budgetår ca 19 milj. kr.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av statsverkspropositionens åttonde huvudtitel måtte besluta

1. att medge statsbidrag till skolmåltider enligt de grunder som i motionen anförts,

2. att till *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 35 milj. kr.

Stockholm den 26 januari 1964

Gunnar Hedlund

Lars Eliasson

Nils G. Hansson

i Sundborn

i Skegrie

S. G. W. Wahlund

Sven Vigelsbo

Per Svensson

i Stenkyrka

Gustaf Svensson

Harald Larsson

Gunnar Larsson

i Vä

i Hedenäset

i Luttra